ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 18.8.2020 г.
COM(2020) 385 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И СМЕТНАТА ПАЛАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ГАРАНЦИОННИЯ ФОНД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ФОНД ЗА СТРАТЕГИЧЕСКИ ИНВЕСТИЦИИ ПРЕЗ 2019 Г.

{SWD(2020) 162 final}

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение 2
2. Оперативен контекст 2
3. Финансови отчети и значими бюджетни операции през 2019 г. 3
3.1. Финансови отчети на ГФЕФСИ към 31 декември 2019 г. 3
3.2. Операции на ЕФСИ под гаранцията на ЕС 4
3.3. Провизиране на ГФЕФСИ 4
3.4. Искания за изпълнение и използване на гаранцията на ЕС 5
4. Управление на ГФЕФСИ през 2019 г. 5
4.1. Финансово управление 5
4.2. Развитие на пазара през 2019 г. 5
4.3. Състав на портфейла и ключови характеристики на риска за него 6
4.4. Резултат 7
5. Оценка на адекватността на целевия размер и равнището на ГФЕФСИ 7

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Правното основание за настоящия доклад е Регламент (ЕС) 2015/1017 на Европейския парламент и на Съвета от 25 юни 2015 г. за Европейския фонд за стратегически инвестиции, Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси и Европейския портал за инвестиционни проекти и за изменение на регламенти (ЕС) № 1291/2013 и (ЕС) № 1316/2013 — Европейски фонд за стратегически инвестиции[1] („Регламентът за ЕФСИ“). Регламентът за ЕФСИ беше изменен с Регламент (ЕС) 2017/2396 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2017 г. по отношение на удължаването на срока на действие на Европейския фонд за стратегически инвестиции, както и въвеждането на технически подобрения за този фонд и за Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси[2] („изменението ЕФСИ 2.0“). С изменението ЕФСИ 2.0 бе увеличено, *inter alia*, равнището на гаранцията на ЕС и бе коригиран целевият размер. Споразумението относно управлението на ЕФСИ и относно предоставянето на гаранцията на ЕС („Споразумението за ЕФСИ“) беше подписано от Европейската комисия и Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) на 22 юли 2015 г. и беше изменено и потвърдено на 21 юли 2016 г., 21 ноември 2017 г., 9 март 2018 г., 20 декември 2018 г., 27 март 2020 г. и 27 април 2020 г.

В член 16, параграф 6 от Регламента за ЕФСИ се предвижда до 31 май всяка година Комисията да представя на Европейския парламент, Съвета и Сметната палата годишен доклад[3] за управлението на гаранционния фонд на ЕФСИ (ГФЕФСИ) през предходната календарна година, включително оценка на това доколко подходящи са целевият размер и равнището на ГФЕФСИ, както и на необходимостта от неговото попълване. Настоящият годишен доклад следва да представя финансовото състояние на ГФЕФСИ към края на предходната календарна година, финансовите потоци през предходната календарна година, както и значимите сделки и съответната информация относно финансовите отчети. Докладът следва да съдържа и информация за финансовото управление, резултатите и свързания с ГФЕФСИ риск към края на предходната календарна година.

2. ОПЕРАТИВЕН КОНТЕКСТ

Гаранцията на ЕС[4] обхваща операциите по финансиране и инвестиране, подписани от ЕИБ в рамките на основната част на компонента за инфраструктура и иновации (КИИ) и от ЕИФ в рамките на компонента за МСП (КМСП) и на подкомпонента на КИИ за инвестиции във фонд за МСП/дружества със средна пазарна капитализация. Гаранцията на ЕС покрива част от общите операции на ЕФСИ, като за друга част от тях рискът се поема от групата на ЕИБ[5].

Според член 12 от Регламента за ЕФСИ гаранционният фонд на ЕФСИ представлява ликвиден резерв, от който ЕИБ получава плащане, в случай че бъде поискано изпълнение по гаранцията на ЕС. В съответствие със Споразумението за ЕФСИ между

[1] ОВ L 169, 1.7.2015 г., стр. 1.

[2] ОВ L 345, 27.12.2017 г., стр. 34.

[3] Настоящият доклад е петият доклад за ГФЕФСИ. За предходните доклади вж. COM(2016)353 final, COM(2017)326 final, COM(2018)345 final и COM(2019)244 final.

[4] С изменението ЕФСИ 2.0 размерът на гаранцията на ЕС бе увеличен от 16 милиарда евро на 26 милиарда евро.

[5] С изменението ЕФСИ 2.0 размерът на гаранцията на групата на ЕИБ бе увеличен от 5 милиарда евро на 7,5 милиарда евро.

ЕС и ЕИБ исканията се изплащат от ГФЕФСИ, ако техният размер надвишава средствата, които са на разпореждане на ЕИБ по сметката на ЕФСИ. Сметката на ЕФСИ, която се управлява от ЕИБ, бе създадена за целите на събирането на приходите на ЕС и събраните суми, свързани с операции на ЕФСИ, покрити от гаранцията на ЕС, и — до размера на наличността по сметката — с цел плащане на искания за изпълнение по гаранцията на ЕС.

ГФЕФСИ се провизира постепенно, като се взема под внимание увеличаването на експозицията, покривана от гаранцията на ЕС.

Съгласно член 12, параграф 4 от Регламента за ЕФСИ ресурсите на ГФЕФСИ се управляват пряко от Комисията и се инвестират в съответствие с принципа на доброто финансово управление при спазване на съответните пруденциални правила.

ЕИБ и ЕИФ отговарят за оценяването и наблюдаването на риска по отделните операции, обезпечени с гаранцията на ЕС. Въз основа на това докладване и на последователни и разумни допускания за бъдещата дейност Комисията осигурява адекватността на целевия размер и равнището на ГФЕФСИ, който е предмет на преразглеждане. В съответствие с член 16, параграф 3 от Регламента за ЕФСИ през март 2019 г. ЕИБ и ЕИФ представиха доклад до Комисията и Европейската сметна палата.

В съответствие с член 16, параграф 2 от Регламента за ЕФСИ годишният доклад на ЕИБ до Европейския парламент и Съвета следва да съдържа конкретна информация за общия риск, свързан с операциите по финансиране и инвестиране, извършвани по линия на ЕФСИ, както и за исканията за изпълнение по гаранцията.

3. ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ И ЗНАЧИМИ БЮДЖЕТНИ ОПЕРАЦИИ ПРЕЗ 2019 Г.

Финансовата информация относно ЕФСИ е представена по-долу, разбита на четири части: 1) финансовото състояние на ГФЕФСИ към 31 декември 2019 г., 2) операциите на ЕФСИ под гаранцията на ЕС, извършени от групата на ЕИБ към 31 декември 2019 г., 3) провизирането на ГФЕФСИ и 4) исканията за изпълнение и използването на гаранцията на ЕС.

3.1. ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ГФЕФСИ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2019 Г.

Към 31 декември 2019 г. общите активи на ГФЕФСИ[6] възлизаха на 6 688 милиона евро. Активите обхващаха инвестиционния портфейл от ценни книжа, класифициран като обявен за продажба (6 654 милиона евро), валутна форуърд продажба на щатски долари с положителна нетна настояща стойност, класифицирана като финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита (3 милиона евро), и пари и парични еквиваленти (31 милиона евро).

По отношение на отчета за финансовия резултат за 2019 г.[7] ГФЕФСИ приключи годината с икономически резултат от 21,7 милиона евро. Той се дължи главно на положителни нетни приходи от лихви в размер на 18,3 милиона евро и нетни печалби от продажби на ценни книжа, обявени за продажба[8] (17,1 милиона евро). Това беше

[6] Одитираните финансови отчети на гаранционния фонд на ЕФСИ са оповестени в работния документ на службите на Комисията, придружаващ доклада за ГФЕФСИ.

[7] Вж. стр. 6 от работния документ на службите на Комисията, придружаващ доклада за ГФЕФСИ.

[8] Нетната стойност е съставена от печалби от 18,5 милиона евро и загуби от 1,4 милиона евро.

компенсирано от отрицателен резултат от валутна преоценка в размер на -13,1 милиона евро[9]. Останалите нетни разходи от -0,6 милиона евро се състояха главно от попечителски такси.

3.2. Операции на ЕФСИ под гаранцията на ЕС

Експозицията на ЕС по гаранцията във връзка с изплатени от групата на ЕИБ операции на ЕФСИ, по които средствата не са възстановени, възлизаше на 17,7 милиарда евро към 31 декември 2019 г. от нетното налично правно задължение[10] за гаранцията на ЕС в размер на 25,8 милиарда евро. Сумата от 17,6 милиарда евро е отчетена като условен пасив в бележките към финансовите отчети на ЕС за 2019 г., а за оставащата сума от 0,1 милиарда евро (74 милиона) е призната провизия.

През 2019 г. управляваните от ЕИБ операции на ЕФСИ в рамките на компонента за инфраструктура и иновации генерираха нетни приходи от 299,5 милиона евро за ЕС[11]. От тази сума във финансовите отчети на ЕС за 2019 г. беше записано нетно вземане на Комисията от ЕИБ към 31 декември 2019 г. в размер на 50,8 милиона евро.

За операциите на ЕФСИ в рамките на компонента за МСП ЕС направи разходи в размер на 109,9 милиона евро през 2019 г.[12]. От тази сума след 31 декември 2019 г. на ЕИФ следва да се заплатят такси и разходи в размер на 37,9 милиона евро, записани във финансовите отчети на ЕС за 2019 г.

3.3. Провизиране на ГФЕФСИ

През 2019 г. бе поето задължение за бюджетен кредит на обща стойност 357 милиона евро във връзка с провизирането на ГФЕФСИ. От тази сума бе поето задължение за бюджетен кредит в размер на 167 милиона евро с Решение C(2019) 875 на Комисията[13]. Допълнителни бюджетни кредити за поети задължения в размер на 190 милиона евро бяха заделени като целеви приходи.

През годината на ГФЕФСИ действително бе изплатена обща сума в размер на 1 166 милиона евро. По-голямата част от тази сума дойде от бюджетни кредити за плащания от общия бюджет на ЕС, а сума в размер на 163 милиона евро беше събрана като целеви приход (136 милиона евро от приходи на ЕФСИ и 27 милиона евро от приходи на Механизма за свързване на Европа) и сума в размер на 3 милиона евро беше прехвърлена като допълнителни бюджетни кредити за плащания в края на бюджетната година.

---

9 След хеджиране на валутния риск за частта от портфейла в щатски долари.

10 Според член 11 от изменението ЕФСИ 2.0 размерът на гаранцията на ЕС не може в нито един момент да надхвърля 26 милиарда евро и да надхвърля 16 милиарда евро преди 6 юли 2018 г. Исканията за изпълнение и използването на гаранцията на ЕС и провизиите за продукти за портфейлна гаранция в рамките на компонента за МСП се приспадат от максималния размер на гаранцията на ЕС.

11 Тази сума включва 135,0 милиона евро нереализирани приходи, свързани с възходящото движение на справедливата стойност на капиталовия портфейл на КИИ към 31 декември 2019 г. в сравнение с 31 декември 2018 г.

12 Тази сума включва 69,5 милиона евро финансови провизии по дълговите портфейли на КМСП, както и 4,3 милиона евро нереализирани разходи, свързани с низходящото движение на справедливата стойност на капиталовите портфейли на КМСП към 31 декември 2019 г. в сравнение с 31 декември 2018 г.

13 Решение на Комисията от 11 февруари 2019 г. за приемане на годишната работна програма за 2019 г. на Генерална дирекция „Икономически и финансови въпроси“, служещо като решение за финансиране.

3.4. Искания за изпълнение и използване на гаранцията на ЕС

През 2019 г., в съответствие с член 8.1, буква а) от Споразумението за ЕФСИ, бе отправено искане за изпълнение по гаранцията на ЕС за сума в размер на 3,5 милиона евро, свързана с неизпълнение на една капиталова операция в рамките на компонента за инфраструктура и иновации. Освен това беше отправено искане за изпълнение за сума в размер на 1,4 милиона евро за разходи на ЕИБ за финансиране[14], 27,3 милиона евро за корекции на стойността[15] и 0,14 милиона евро за разходи по събирането[16]. В рамките на компонента за МСП бе отправено едно искане за изпълнение за сума в размер на 8,1 милиона евро за хеджиране на експозиции във валута, различна от еврото.

Всички искания за изпълнение бяха изплатени от наличните средства по сметката на ЕФСИ. Нямаше искания за изпълнение, платени от ГФЕФСИ.

4. Управление на ГФЕФСИ през 2019 г.

4.1. Финансово управление

Инвестиционният портфейл на ГФЕФСИ се инвестира в съответствие с управленските принципи, заложени в Решение C(2016) 165 на Комисията от 21 януари 2016 г. за одобряване на насоките за управление на активите на ГФЕФСИ.

В тези насоки е предвидено, че активите в инвестиционния портфейл трябва да осигуряват достатъчна ликвидност по отношение на потенциалните искания за плащания по гаранцията, като същевременно се цели оптимизиране на нивата на възвръщаемост и на риск, съвместими с поддържането на висока степен на сигурност и стабилност.

Бяха приети стратегии за управление на инвестициите и на риска, отразяващи инвестиционните цели и перспективите относно пазарните условия. С инвестиционния подход се целеше засилване на диверсификацията на различните класове активи с фиксиран доход.

4.2. Развитие на пазара през 2019 г.

През 2019 г. пазарите с фиксиран доход се характеризираха със значителни колебания, като 10-годишната германска облигация (bund) се движеше между 0,27 % (през януари) и -0,72 % (през август) в диапазон от около 1 %.

В началото на годината очакванията на пазарите бяха за подобряване на икономиката и повишаване на инфлацията. Предвиждаше се Европейската централна банка (ЕЦБ) да започне да увеличава лихвените проценти, а Федералният резерв да продължи цикъла си на увеличаване на лихвите. Продължителните преговори по търговско споразумение между САЩ и Китай обаче доведоха до голяма несигурност с периодични бързи и неочаквани увеличения на митата от двете страни и без изгледи за скорошно постигане на трайно решение. Несигурността в Европа също продължи да бъде висока поради заплахите от налагане на мита от САЩ за важни промишлени отрасли, по-специално автомобилната промишленост. Това доведе до нарушаване на световните вериги за доставки, което засегна производствения сектор и доведе до отлагане на капиталови разходи.

---

[14] Вж. член 8.1, буква г) от Споразумението за ЕФСИ.

[15] Вж. член 8.1, буква б) от Споразумението за ЕФСИ.

[16] Вж. член 8.1, буква г) и член 11.7 от Споразумението за ЕФСИ.

Всичко това доведе до повишаване на търсенето на сигурни активи, а облигациите във всички класове активи постигнаха добри резултати, като в същото време доходността им отбеляза стабилен спад и достигна най-ниското си равнище през август. До този момент растежът в световен мащаб се беше забавил и инфлацията в Европа бе малко над 1 %. За да подпомогне икономиката, през юли Федералният резерв започна да намалява лихвените проценти, а през септември ЕЦБ последва този пример, като едновременно с това поднови своята програма за закупуване на активи.

Друга положителна тенденция беше цялостната устойчивост на сектора на услугите в големите икономики. Към края на годината изглеждаше голяма вероятността за постигане на частично търговско споразумение между САЩ и Китай. Пазарните нагласи се подобриха и заедно с по-ниската ликвидност и известно ребалансиране/реализиране на печалби в края на годината, доходността се повиши и германският bund завърши годината на около -0,20 %.

Като цяло спредовете на други европейски държавни облигации спрямо германския bund намаляха, в случая на Италия и Испания, с до 110 базисни пункта за облигациите с 10-годишен срок до падежа. Други сектори с фиксиран доход, като например дългът, емитиран от наднационални и поддържавни субекти и от агенции, както и покритите и корпоративните облигации също постигнаха добри резултати през годината.

4.3. СЪСТАВ НА ПОРТФЕЙЛА И КЛЮЧОВИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА РИСКА ЗА НЕГО

На 31 декември 2019 г. инвестиционният портфейл беше съставен предимно от ценни книжа, емитирани от държавни, поддържавни и наднационални субекти, от агенции и от чуждестранни правителства (47 % от пазарната стойност при референтна стойност от 59 %), както и покрити облигации (18 % от пазарната стойност при референтна стойност от 20 %). Останалата част се състоеше главно от необезпечени облигации, емитирани от търговски дружества и финансови институции. Около 6 % от портфейла бяха инвестирани в ликвидни и високорейтингови (AA/AAA) инвестиции в щатски долари. Експозицията към валутния риск на тези инвестиции беше хеджирана. В края на 2019 г. експозицията на портфейла към облигации, които отговарят на екологични, социални и свързани с управлението критерии, бе над 6 % — 5 пъти по-висока в сравнение с референтната стойност.

Дюрацията на портфейла[17] в края на 2019 г. беше 3,07 години. Средният кредитен рейтинг е BBB+.

По-голямата част от портфейла е инвестирана в ликвидни ценни книжа, а падежът на адекватна част (21 % от общата стойност на портфейла) настъпва след по-малко от 12 месеца.

Профилът на портфейла от гледна точка на дюрацията, кредитния риск и ликвидността беше калибриран в съответствие с прогнозираните парични потоци, произтичащи от операциите на ЕФСИ, покрити от гаранцията на ЕС (напр. прогнозни искания за изпълнение по гаранцията, приходи).

[17] Стойността на дюрацията изразява „модифицираната дюрация“, с която се измерва чувствителността на цената на облигацията към движенията на лихвените проценти. Тази стойност се основава на концепцията, че цените на ценните книжа и лихвените проценти са свързани обратнопропорционално.

4.4. РЕЗУЛТАТ

Годишният резултат е изчислен на претеглена като функция на времето основа, за да не бъде повлиян от размера на портфейла, който продължи да нараства значително през годината.

В много трудна пазарна среда, характеризираща се с отрицателна като цяло или исторически ниска доходност, съчетана със значителна пазарна нестабилност и несигурност, фондът постигна годишен абсолютен резултат от 1,239 % през 2019 г. Тази възвръщаемост е в съответствие с годишния резултат на референтната стойност на ЕФСИ (2,302 %).

5. ОЦЕНКА НА АДЕКВАТНОСТТА НА ЦЕЛЕВИЯ РАЗМЕР И РАВНИЩЕТО НА ГФЕФСИ

Към 31 декември 2019 г. общата стойност на подписаните договори по линия на ЕФСИ възлизаше на 68,7 милиарда евро и обхващаше 28 държави членки, от които по КИИ бяха подписани договори на стойност 49,2 милиарда евро (532 операции), а по КМСП бяха подписани договори на стойност 19,5 милиарда евро (630 операции). Като цяло това представлява значително увеличение в сравнение с 2018 г., в края на която общата стойност на подписаните договори възлизаше на 53,6 милиарда евро.

Към 31 декември 2019 г. общата експозиция към непогасени изплатени суми, покрита от гаранцията на ЕС, възлизаше на 17,7 милиарда евро (16,1 милиарда евро за КИИ и 1,6 милиарда евро за КМСП), което представлява увеличение в сравнение с 15,8 милиарда евро през 2018 г.

Експозицията на бюджета на ЕС към възможни бъдещи плащания по гаранцията на ЕС от гледна точка на подписаните операции (изплатени и неизплатени) възлизаше на 21,9 милиарда евро (18,3 милиарда евро за КИИ и 3,6 милиарда евро за КМСП).

В рамките на КИИ експозицията към непогасени изплатени суми, покрита от гаранцията на ЕС, възлизаше на 16,1 милиарда евро, от които 15,2 милиарда евро за дългови операции и 1 милиард евро за капиталови операции[18].

Ако тези операции по КИИ доведат до загуби, те ще бъдат покрити от гаранцията на ЕС в съответствие с условията, предвидени в Споразумението за ЕФСИ. По-специално гаранцията на ЕС в рамките на КИИ се предоставя под формата на покритие на транш за първа загуба за операции по дълговите портфейли и капиталовия портфейл — национални насърчителни банки, в рамките на КИИ. По стандартния капиталов портфейл в рамките на КИИ гаранцията на ЕС е под формата на пълна гаранция, при условие че ЕИБ инвестира на собствен риск на база *pari passu* същото количество ресурси.

Към 31 декември 2019 г. общият размер на експозицията към непогасени изплатени суми по КМСП, покрита от гаранцията на ЕС, беше 1,6 милиарда евро, от които 1,2 милиарда евро за операции за гарантиране и 0,4 милиарда евро за капиталови операции[19].

[18] Поради закръглянето на двете стойности за дългови и капиталови операции, те възлизат на 16,1 милиарда вместо на 16,2 милиарда.

[19] Както е видно от финансовите отчети на ЕС към 31 декември 2019 г., без да се включват договорите за гаранция, чийто период на предоставяне започва през 2020 г.

Ако операциите за гарантиране по КМСП доведат до загуби, те ще бъдат покрити предимно със средствата, предоставени от механизма за гаранции за МСП в рамките на InnovFin, механизма за гарантиране на заеми по COSME, гаранционния механизъм за секторите на културата и творчеството и финансовия инструмент „Гаранция по Програмата на Европейския съюз за заетост и социални иновации“. Що се отнася до капиталовите продукти по КМСП, всички загуби ще бъдат покрити от гаранцията на ЕС по линия на ЕФСИ и транша за първа загуба на капиталовия механизъм по InnovFin (в случая с подкомпонент 2 на капиталовия продукт).

Целевият размер на ГФЕФСИ беше определен на 35 % от общите задължения по гаранцията на ЕС[20]. Оценката на риска на различните продукти, подкрепяни чрез гаранцията на ЕС, показва, че като цяло бюджетът на Съюза ще бъде адекватно защитен от потенциални искания за изпълнение по гаранцията на ЕС чрез този целеви размер, като се вземат предвид събраните суми, приходите и обратните постъпления от операциите на ЕИБ. Поради това целеви размер от 35 % се смята за адекватен.

ГФЕФСИ е в етап на изграждане до 2022 г., затова необходимостта от попълване ще бъде оценена на по-късен етап.

[20] Вж. член 12, параграф 5 от Регламента за ЕФСИ.